

Найда І.С.

аспірант кафедри бухгалтерського обліку і аудиту

Одеського державного аграрного університету

м. Одеса, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІСТУ СОЦІОЕКОНОМІКИ ДЛЯ АГРОФОРМУВАНЬ

Анотація. У статті проведено аналіз підходів різних вчених щодо трактування терміну „соціоекономіка” та запропоновано авторське визначення її сутності для агроформувань.

Постановка проблеми. За сучасних умов економічна політика України спрямовується на пріоритетність соціального розвитку економіки країни та її регіонів. Соціальна спрямованість економіки – це визначальна ознака цивілізованого суспільства. Успіхи країн, які досягли кращих результатів щодо ефективності економіки та якості життя населення, примушують розглядати розвиток соціоекономіки, як необхідну умову стійкого економічного зростання, підвищення ефективності суспільного виробництва і зростання добробуту населення.

Останні дослідження та публікації з теми дослідження. Дослідженням проблем соціоекономіки займаються провідні вітчизняні та іноземні науковці, серед яких суттєвий внесок зробили В.П. Антонюк, В. Антропов, Ф. Бородкін, О. Г. Головніна, В. Єременко, Ю. К. Зайцев, К. Мікульський, О. Новікова, Г. Слезінгер, В. Сухих, Ю.П. Філякін, М. Шабанова, О.О. Яременко, але питання розвитку сільськогосподарських підприємств на засадах соціоекономіки вивчено недостатньо.

Різноманітність наукових підходів до змісту й сутності соціоекономіки обумовлюють подальше проведення теоретичних узагальнень щодо її

категоріального апарату, який використовується для вирішення проблемних питань на рівні розвитку агроформувань шляхом досягнення соціальних інтересів трудових ресурсів при додержанні вимог безпеки, соціальної справедливості, захищеності, високого рівня та якості життя.

Результати дослідження. Економічна криза в аграрному секторі економіки зумовила необхідність радикальних змін у системі господарювання на селі, де основним засобом підвищення ефективності суспільного виробництва і зростання добробуту населення має бути соціальна орієнтація економіки. Вона передбачає формування такого економічного й соціального середовища, яке сприяло б створенню умов та можливостей для людського розвитку, високого рівня та якості життя населення, гідної оплати праці, належного пенсійного забезпечення, трудової, підприємницької та інноваційної активності; формування середнього класу; соціального захисту; оновлення об'єктів соціальної інфраструктури.

Поняття соціальна економіка зародилося в Німеччині і було вперше запропоновано Л. Ерхардом, який розробив концепцію соціально орієнтованого ринкового господарства. В основу поняття соціальної економіки ним було подано забезпечення соціальних гарантій населення, соціальна спрямованість ринкового господарства [1, с. 8].

У своїх роботах В. Єременко стверджує, що «соціальна економіка вивчає закони й закономірності «громадського співробітництва», досягнення «соціального консенсусу», пошуку «соціального компромісу» з метою створення «загального добробуту» в нашому складному і суперечливому світі» [2, с. 24].

На думку Г. Слезингера, соціальна економіка — це економіка, формування і розвиток якої підпорядковані пріоритетній меті забезпечення добробуту кожної людини і суспільства в цілому, яка формується в рамках соціальної держави [3, с. 12].

В. Антропов також пов'язує соціальну економіку з соціальною ринковою економікою, яку трактує як «концептуальну модель соціально-економічної

системи. Така система ґрунтується на сумісництві економічної ефективності та соціального компромісу» [4, с. 75].

Деякі автори бачать в соціальній економіці особливий тип господарської системи. Так, О. Нестеренко вважає, що соціальна ринкова система — це для економіки особливий тип, що відрізняється набором соціально-економічних інститутів, які спрямовують функціонування всіх елементів цієї системи на реалізацію цілей соціальної справедливості, захищеності високого рівня і якості життя [5, с. 71]. Основним двигуном економіки в розумінні цього автора служить набір соціально-економічних інститутів, а головною метою є досягнення соціальної справедливості й високого рівня життя.

З точки зору А. Бутенка соціоекономіка є «особливою формою ринкового господарювання, свідомо спрямованою державою і суспільством на вирішення певних соціальних завдань» [6, с. 7].

На думку О.Г. Головніна, соціально орієнтована економіка – це модель сучасного суспільства, що організовано на принципах соціальної справедливості, рівності, законності, соціальної захищеності, яка забезпечує своїм громадянам соціально-економічні гарантії, зайнятість і високий рівень життя [7, с. 3]. Він також вважає, що соціальна економіка представляє собою сукупність соціально-економічних стосунків між людьми, які виникають у процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг у світі обмежених ресурсів [7, с. 33].

Інші науковці під соціальною економікою розуміють вільний розвиток конкуруючого індивіда, який адекватно сприймає цінності сучасності, що відображені соціальною відповідальністю і державною соціальною підтримкою [8].

Щодо розвитку агроформувань на засадах соціоекономіки, це питання є актуальним для нашої держави під час формування та здійснення сучасної аграрної політики. У такому розумінні ця категорія ще недостатньо одержала наукове забезпечення і залишається мало вивченою у прикладному відношенні. У зв'язку з цим під соціоекономікою для агроформувань розумітимемо систему

соціально-економічних відносин, пов'язаних із гарантуванням ефективної зайнятості, можливістю отримання доходів, достатніх для забезпечення матеріальних і духовних потреб та зростання добробуту сільського населення; відповідністю мінімальних доходів мінімальним стандартам; надійністю системи соціального забезпечення та соціального страхування; захистом прав власності громадян на належні їм землю та майно і забезпечення оптимального розміру орендної плати за них; можливостями самореалізації особистості; дотриманням принципів соціальної справедливості.

Висновки. 1. Розвиток соціоекономіки є орієнтиром держави і суспільства щодо одержання економічних переваг з метою підвищення якості життя й забезпечення людського розвитку.

2. Важливість соціоекономічних досліджень обумовлена забезпеченням прогресивного економічного і соціального розвитку України, високого рівня та якості життя населення, недопущення надмірної диференціації за рівнем доходів, надання адресної соціальної допомоги малозабезпеченим верствам суспільства, всебічного розвитку освіти, культури, підвищення рівня охорони здоров'я.

3. Найбільш реалістичною в аспекті забезпечення соціальних мотивів і стимулів до праці та добробуту є розвиток агроформувань на засадах соціоекономіки.

Література:

1. Ерхард Л. Добробут для усіх: Пер. С англ. / Л.Ерхард – К.: СМА, 2001. – 101 с.
2. Єременко В. Соціальна економіка. Видання друге, адаптоване й доповнене. – К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату, 2003. – 351с.
3. Слезингер Г.Э. Социальная экономика: курс лекцій / Г.Э. Слезингер. – М.: 2001. – С. 8-16

4. Антропов В. Модели социальной защиты в странах ЕС / В. Антропов // *Мировая экономика и международные отношения: Журнал*. М.: "Наука" (Россия). 2005. № 11. – С.70-77
5. Нестеренко А. Социальная рыночная экономика: концептуальные основы, исторический опыт, уроки для России / А. Нестеренко // *Вопросы экономики*. – 1998. – № 8. – С. 71 – 84
6. Бутенко А.П. От социальной ориентации экономики к ликвидации эксплуатации // *Реформы вчера, сегодня, завтра*. – М.: 1999, 48 с.
7. Головніна О.Г. Основи соціальної економіки: Підручник // О.Г. Головніна. – К.: Арістей, 2006. – 612 с.
8. Филякин Ю.П. Теоретические проблемы становления социально ориентированной рыночной экономики [Электронный ресурс]: Дис. Доктора экономич. Наук: 08.00.01. – М.: яргб, 2003 (Из фондов Российской государственной библиотеки)